

Zintegrowany Program Rewitalizacji m.st. Warszawy do 2022 roku

Program
Rewitalizacji

zakres

programu

Z miłości do miasta

Zintegrowany Program Rewitalizacji m.st. Warszawy do 2022 r. (dalej ZPR) powstał z myślą o naszej przyszłości, wynika z realnej potrzeby unowocześnienia konkretnych obszarów miasta, a co za tym idzie, stworzenia atrakcyjnej perspektywy rozwoju Warszawy na najbliższe 7 lat. Program ten, powstały w procesie partnerско-eksperckim, jest efektem współpracy mieszkańców Warszawy z Urzędem Miasta. Dzięki zaangażowaniu środowisk zainteresowanych problematyką rewitalizacji

w Warszawie – mieszkańców obszarów określonych jako kryzysowe i przedstawicieli Dzielnicowych Komisji Dialogu Społecznego, aktywistów miejskich, przedstawicieli naukowych, organizacji pozarządowych, a także ekspertów do spraw zagospodarowywania przestrzeni miejskiej (urbanistów, architektów, planistów) – zdecydowano, że program rewitalizacji Warszawy powinien być programem operacyjnym Strategii Rozwoju m.st. Warszawy do 2020 r.

Zasady utworzenia nowego programu wypracowane zostały w porozumieniu z uczestnikami debat, zorganizowanych między czerwcem a wrześniem 2012 roku. To właśnie wtedy zdecydowano, że konieczne jest zbudowanie systemu wsparcia obszarów kryzysowych, obejmujących dwie strefy: śródmiejską i miejską prawobrzeżnej Warszawy – część Pragi Północ, Pragi Południe i Targówka. Z punktu widzenia osób zaangażowanych w te dyskusje, ważne było również uwzględnienie projektów miejskich i lokalnych inicjatyw. Główne problemy obszaru priorytetowego, ich uwarunkowania przestrzenne, diagnozy, propozycje rozwiązania – wszystkie wymienione tematy zostały przedyskutowane w dialogu władz miasta z osobami, które problem rewitalizacji obejmuje bezpośrednio. Równolegle w Biurze Polityki Lokalnej i Rewitalizacji trwały prace nad przygotowaniem diagnozy obszaru kryzysowego. Realizację ustalonych założeń i kolejne etapy przygotowywania Programu nadzorował Komitet Monitorujący. Z pomocą zewnętrznych ekspertów wypracowane zostały projekty inwestycji i plany pracy w ramach wybranych programów miejskich. Prace nad Programem prowadzone były w oparciu o następujące zasady:

Zintegrowane podejście

Łączy w sobie trzy elementy: spójność z innymi programami miejskimi, realizację w tym samym czasie projektów, zaangażowanie w realizację podmiotów publicznych, prywatnych i społecznych.

Nakierowanie na cel

Wszelkie projekty w Programie realizują cele (spójne, kompleksowe i wzajemnie uzupełniające się), którym przyporządkowane są określone wskaźniki.

Koncentracja zadań i działań

Na głównych obszarach problemowych wskazanych w diagnozie.

Długi horyzont czasowy

Projekt rewitalizacji jest planem wieloletnim – dzięki temu jest możliwe stworzenie warunków do wyjścia obszaru z kryzysu i kompleksowa realizacja celów. Podejście do problemu jest całościowe i długofalowe.

Podejście partycypacyjne

Do udziału w tworzeniu Programu zaproszeni są działacze lokalni, którzy uczestniczą w identyfikacji problemów, zgłaszaniu propozycji ich rozwiązywania, a następnie angażują się w realizację ustanowionego celu.

Spójność

Program jest zgodny z dokumentami europejskimi, krajowymi, regionalnymi oraz programami miejskimi.

Szeroki zakres interwencji

Program musi wykraczać poza plany jednostek miejskich. Ważne jest znalezienie szerokiego grona partnerów (publicznych, komercyjnych i pozarządowych). Zaproszenie do współpracy skierowane jest do wszystkich, którzy pragną działać na rzecz wychodzenia obszarów z kryzysu.

Zasada trwałego i zrównoważonego rozwoju

Trwały i zrównoważony rozwój sprawiedliwie zaspokaja potrzeby współczesnego społeczeństwa, nie pozbawia możliwości zaspokojenia potrzeby przyszłych pokoleń, zapewnia ochronę zasobów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego, uwzględnia strukturę demograficzną.

Sukces takich działań polega na tym, że ZPR miasta Warszawy do 2022 r. staje się projektem stworzonym przez społeczność dla społeczności, a dzięki włączeniu się do współpracy aktywistów miejskich, ustanowiony cel zostanie osiągnięty.

ZPR jako projekt społeczny

Model partnerstwa

ZPR to projekt oparty o model partnerstwa. Głównym założeniem tego modelu jest zaangażowanie grup działających lokalnie - blisko problemów osób zamieszkujących obszary kryzysowe. Po raz pierwszy w historii udało się wyprowadzić dyskusję dotyczącą programu unowocześnienia konkretnych rejonów miasta poza krąg doświadczonych organizacji. Bezpośredni kontakt z mieszkańcami pozwolił zbudować relację, dzięki której możliwa stała się konstruktywna deba-

ta – jej efektem są nowe koncepcje rozwoju miasta. Budowanie partnerstwa ma swoje zastosowanie na trzech poziomach:

1. Partnerswo na etapie przygotowywania Programu

W fazie pierwszej zaproponowano panele eksperckie, dzięki którym uwzględniono głos osób zawodowo i społecznie zainteresowanych procesami rewitalizacji w Warszawie. Szczególnie ważny był tu udział środowisk naukowych, których założenia zostały zaak-

ceptowane przez Komitet Monitorujący i Prezydenta m.st. Warszawy.

Kolejnym krokiem było przeprowadzenie cyklu warsztatów diagnostycznych, zorganizowanych przy pomocy lokalnych organizacji pozarządowych, ekspertów i aktywistów społecznych, w których udział brały osoby zamieszkujące teren kryzysowy. Dzięki temu udało się sformułować Program odpowiadający na realne problemy miasta.

2. Partnerstwo na poziomie wdrażania

Partnerstwo jest jedną z kluczowych formuł, które pozwalają zrozumieć ideę ZPR. Tylko dzięki współpracy sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego możliwe jest osiągnięcie wszystkich wyznaczonych celów. Współpraca ta zakłada:

Uspołecznienie procesu wdrażania, czyli zwiększenie udziału mieszkańców w działaniach podejmowanych przez m.st. Warszawę

- realizowane projekty będą trafne i skuteczne, bo uwzględnią potrzeby zdefiniowane przez mieszkańców
- działania będą monitorowane przez społeczeństwo
- wiedza na temat rewitalizacji trafi do większego grona odbiorców

Zaangażowanie partnerów społecznych i gospodarczych w proces realizacji przedsięwzięć kluczowych:

- włączanie w konkretne przedsięwzięcia
- powierzanie zadań publicznym organizacjom pozarządowym
- wykorzystanie różnych mechanizmów dofinansowania
- tworzenie partnerstw w ramach Lokalnych Systemów Wsparcia
- budowanie miejsc aktywności lokalnej

Budowanie relacji o szerokim charakterze niefinansowym

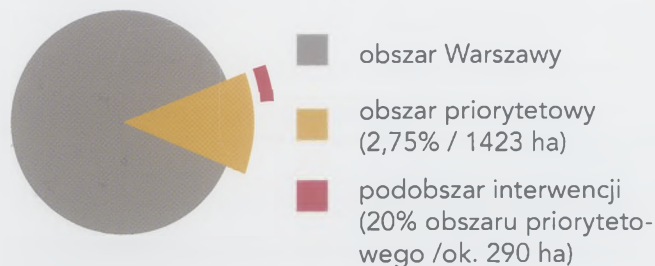
- realizacja przedsięwzięć w oparciu o zasoby własne
- wykorzystanie istniejących rozwiązań prawnych

obszar priorytetowy - trzy dzielnice,

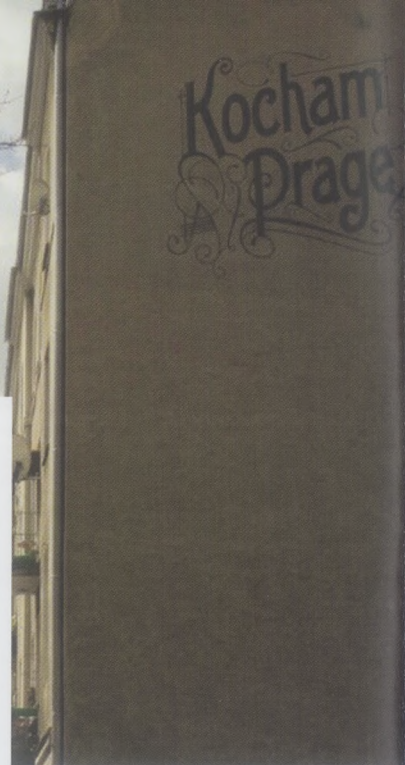
trzy charakterystyki

Obszar priorytetowy, obejmuje części trzech dzielnic: Pragi-Południe, Pragi-Północ i Targówka. W ramach planu uzdrowienia tych części Warszawy wyodrębnione zostały podobszary, których odbudowa jest sprawą kluczową – należący do dzielnicy Praga-Południe – Kamionek, do dzielnicy Praga-Północ – Stara Praga, Nowa Praga i Szmulowizna, natomiast w obszarze Targówka uwzględnione zostały tereny Targówka Fabrycznego i Targówka Mieszkaniowego.

2. PRAGA-PÓŁNOC

Obszar kryzysowy w dzielnicy zajmuje powierzchnię 670 ha, co stanowi 58,6% powierzchni dzielnicy. W jego ramach wybrano następujące podobszary, przeznaczone do rewitalizacji w pierwszej kolejności: część Starej Pragi, część Nowej Pragi i część Szmulowizny.

Podobszar Stara Praga (o powierzchni 26 ha) obejmuje kwartał ulic: Białostocka, Markowska, Kijowska i Targowa (z ulicą Brzeską i Ząbkowską).

Podobszar Nowa Praga (o powierzchni 11,45 ha) obejmuje kwartał ulic: Wileńska, Targowa, 11 Listopada, Stalowa, Czyszowa (z ulicami Inżynierską, Zaokopową, Środkową na odcinku od Stalowej do Wileńskiej).

Podobszar Szmulowizna (o powierzchni 11 ha) wyznaczają ulice: Kawęczyńska Otwocka, Siedlecka Grąjewska, Łomżyńska do ul. Kawęczyńskiej (z ulicami Michałowską, Zachariasza i Łochowską).

Kryzysowy obszar w dzielnicy Praga-Północ ma charakter zdecydowanie mieszkaniowy - mieszka tu 98% mieszkańców dzielnicy (prawie 70 tys. osób). Pozostałe lokale to budynki użyteczności publicznej, obiekty sportowe, rekreacyjne oraz obiekty handlowo-usługowe. Obszar pełni ważną funkcję ze względu na swoją

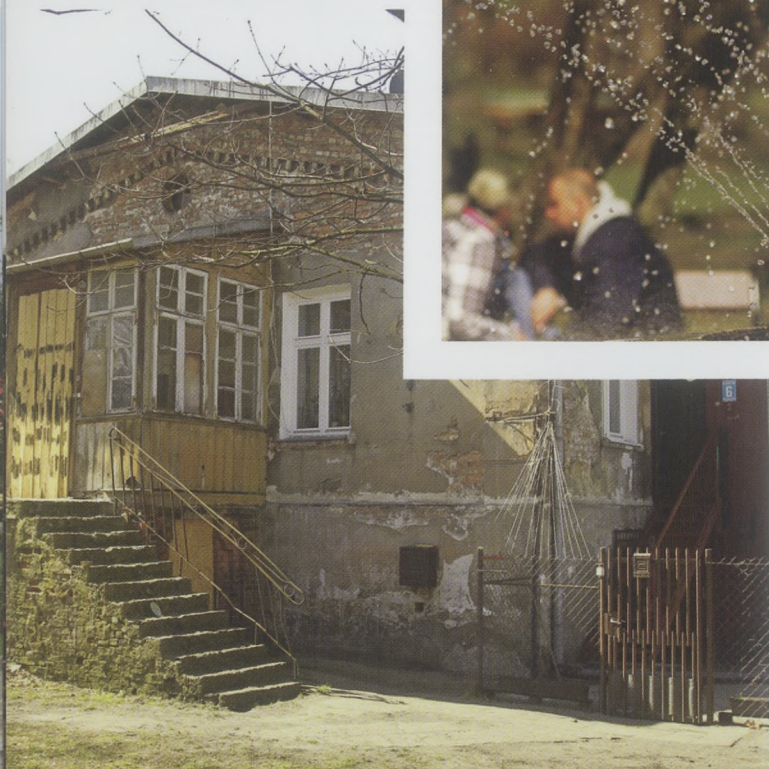
lokalizację – jest istotnym punktem komunikacyjnym dla mieszkańców wszystkich dzielnic prawobrzeżnej Warszawy i okolicznych gmin.

Zagrożenia:

- duża część zabudowy to budynki komunalne w złym stanie technicznym, brakuje w nich podstawowych udogodnień: ciepłej wody, centralnego ogrzewania
- duże nasilenie problemów społecznych (przez wiele lat przekwaterowywano tu rodziny dotknięte problemami)
- rosnąca przemoc i przestępczość, brak poczucia bezpieczeństwa
- długotrwałe bezrobocie, ubóstwo (w szczególności w podobszarze Stara Praga)
- zagrożenie wykluczeniem społecznym
- brak atrakcyjnych miejsc w przestrzeni publicznej i zagospodarowania przestrzennego
- zaniedbanie zabytków

Potencjał:

- zabudowy i układy urbanistyczne z przełomu XIX i XX wieku jako atrakcje turystyczne
- liczne komunalne lokale użytkowe (głównie w podobszarze Nowej Pragi i Starej Pragi)
- dobre możliwości komunikacyjne, m.in. II linia metra
- obecność Parku Praskiego i Miejskiego Ogrodu Zoologicznego jako przestrzeni kulturalno-rekreacyjnych

3. TARGÓWEK

Obszar kryzysowy w dzielnicy, o powierzchni 288 ha (11% powierzchni dzielnicy), obejmuje swym zasięgiem części dwóch osiedli: Targówek Fabryczny i Targówek Mieszkaniowy.

Podobszar Targówek Fabryczny zajmujący powierzchnię 25,76 ha ograniczony jest ulicami: Naczelnikowską, Birżańską, Księcia Ziemowita, Klementowicką, Niedotrzymską, Siarczaną.

Podobszar Targówek Mieszkaniowy o powierzchni 76,38 ha znajduje się w granicach ulic: Pratulńskiej, Prałatowskiej, Kołowej, Handlowej, Trockiej, Zamiejskiej, Biezuńskiej oraz Radzywińskiej.

Targówek Fabryczny od XIX w. był miejscem osiedli robotniczych, fabryk i podmiejskich gospodarstw rolnych, po których pozostałości można odnaleźć jeszcze dziś, jednak ten typowy obszar przemysłowy w dużym stopniu stracił swą pierwotną funkcję. Targówek Mieszkaniowy to z kolei obszar, którego większą część zajmuje osiedle z drugiej połowy lat 70. XX w.

W przypadku tej dzielnicy bardzo ważna jest kontynuacja rozpoczętego już procesu odnowy, zarówno w sferze przestrzennej, jak i społecznej. Równie istotne są działania zmierzające do poprawy estetyki budyn-

ków, doposażenia w instalacje, i te aktywizujące lokalną społeczność.

Zagrożenia:

- degradacja substancji mieszkaniowej
- niska jakość i intensywność zagospodarowania przestrzeni publicznej – brak parków i skwerów, brak oferty kulturalnej i edukacyjnej
- słaba dostępność usług, dysfunkcyjność podobszaru przemysłowego
- wielorakie problemy rozwojowe, niski poziom aktywności mieszkańców i inwestorów
- zagrożenie typowe dla zamkniętych osiedli – przestępczość, uzależnienia

Potencjał:

- dzielnica o sporej wartości historycznej
- duża część obszaru może podlegać rozwojowi infrastruktury
- Targówek Fabryczny, ze względu na skupienie zakładów przemysłowych, magazynów, rozbudowaną komunikację kolejową i drogową mógłby w przyszłości pełnić rolę zaplecza logistycznego Warszawy
- obecność zespołu kościelnego przy ul. Ziemowita – Parafia Zmartwychwstania Pańskiego jest doskonale przygotowana do prowadzenia działalności edukacyjnej i współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dzieci, młodzieży i ich rodzin

Obszar priorytetowy ujęty w ZPR zamieszkują łącznie 129 838 osoby, co stanowi 7,53% liczby mieszkańców Warszawy.

Gęstość zaludnienia w tym obszarze wynosi 91 osób/ha (33 dla Warszawy), czyli jest prawie trzykrotnie wyższa niż w Warszawie.

Sytuacja społeczna

Analiza oparta o diagnozę Społecznej Strategii Warszawy – Strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2009 – 2020 (SSW)

Obszary kryzysowe a pozostałe części Warszawy
Zjawiska:

1. wzrost różnic społecznych, wyraźny podział na obszary „lepsze” i „gorsze”;
2. zagęszczenie problemów na konkretnych obszarach
3. niekorzystna struktura demograficzna
4. różnice w stylu życia
5. niski udział społeczeństwa w działaniach rozwojowych swojego obszaru

Konsekwencje:

- dezintegracja społeczeństwa
- separacja terytorialna
- brak tolerancji i wykluczanie niektórych środowisk

- brak pozytywnych wzorców w grupach o niższym statusie społecznym

Polityka remontowa, a ZPR

Na podstawie czynników społecznych, ekonomicznych i prawnych sformułowana została polityka remontowa budynków, których miasto jest właścicielem. Jest ona określona w Wieloletnim Programie Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem m.st. Warszawy na lata 2013-2017 i wyznacza następujące cele:

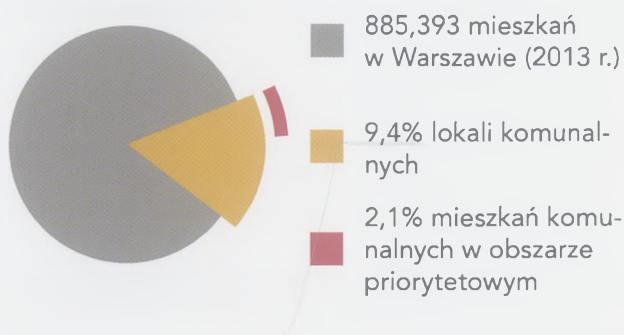
- poprawa stanu technicznego zasobu mieszkaniowego
- kontynuowanie budownictwa mieszkaniowego realizowanego przez m.st. Warszawa
- zwiększenie liczby lokali przeznaczonych na realizację polityki społecznej
- dostosowanie budynków dla potrzeb osób niepełnosprawnych
- poprawa efektywności energetycznej budynków

Działania rewitalizacyjne uzupełniają pracę na rzecz ww. celów, przede wszystkim w zakresie: poprawy charakterystyki energetycznej budynków i zwiększania jakości przestrzeni publicznej i standardu budynków.

Sytuacja lokalowa – zasób mieszkań i ich właściwości

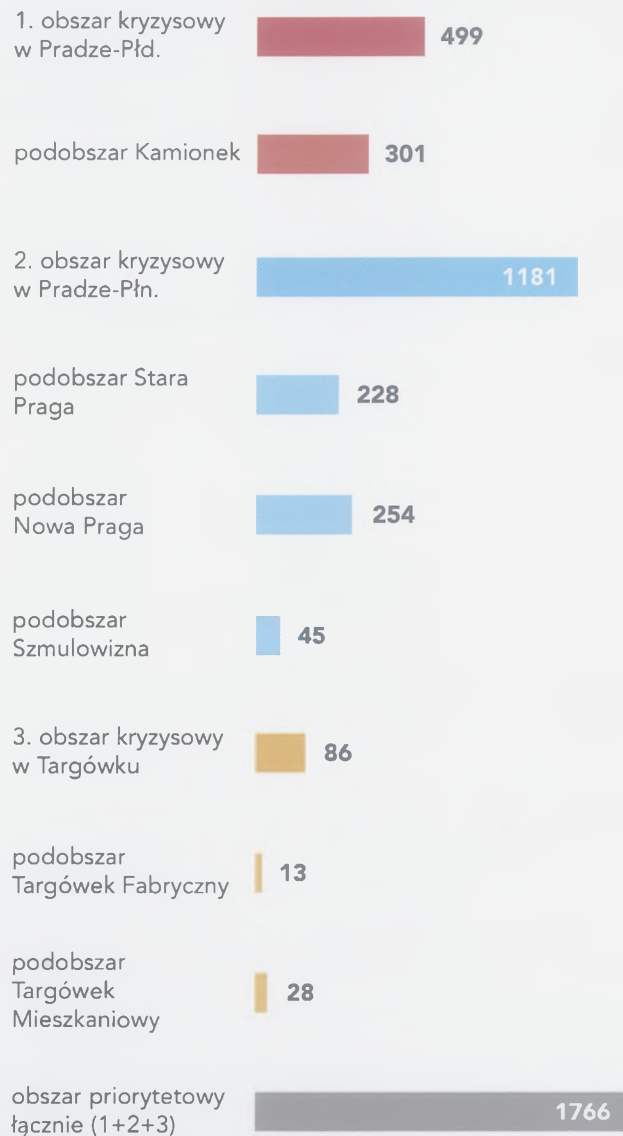
Diagnoza sytuacji mieszkań komunalnych na obszarze priorytetowym nie jest optymistyczna. Biorąc pod uwagę wiek i stopień zużycia tych lokali, należy podkre-

ślić, że większość z nich wyraźnie odstaje od poziomu mieszkań w innych częściach Warszawy. Problemem, z którym należy się zmierzyć, nie jest tylko degradacja tych budynków, lecz także brak odpowiedniego wyposażenia, dostępu do mediów - część z nich nadal nie posiada centralnego ogrzewania, a nawet łazienek w obrębie lokalu. Poprawa stanu technicznego i warunków mieszkaniowych jest bezwzględnie potrzebna.

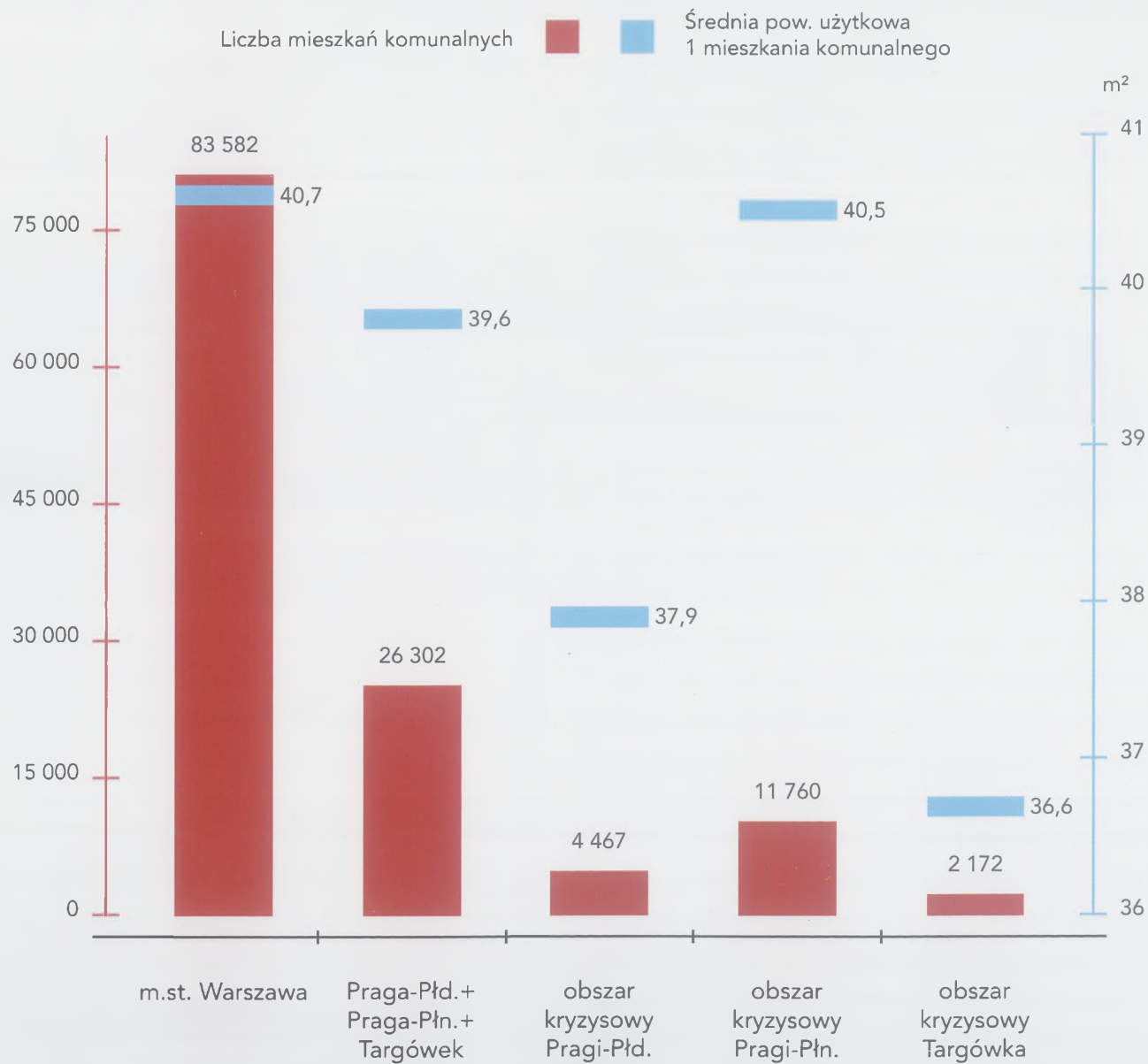

W obszarze priorytetowym **lokale użytkowe m.st. Warszawy** stanowią duży potencjał w kształtowaniu przestrzeni, jednak stan techniczny części tego zasobu wpływa na ograniczenie ich potencjału inwestycyjnego. Na tym obszarze na koniec 2013r. blisko 14% zasobu lokali użytkowych stanowiły pustostany. Ważnym zadaniem będzie aktywne podejście do zagospodarowania pustostanów lokali użytkowych, których wynajęcie jest utrudnione. Istotne jest również aby rodzaj planowanej działalności dostosować do potrzeb lokalnej społeczności.

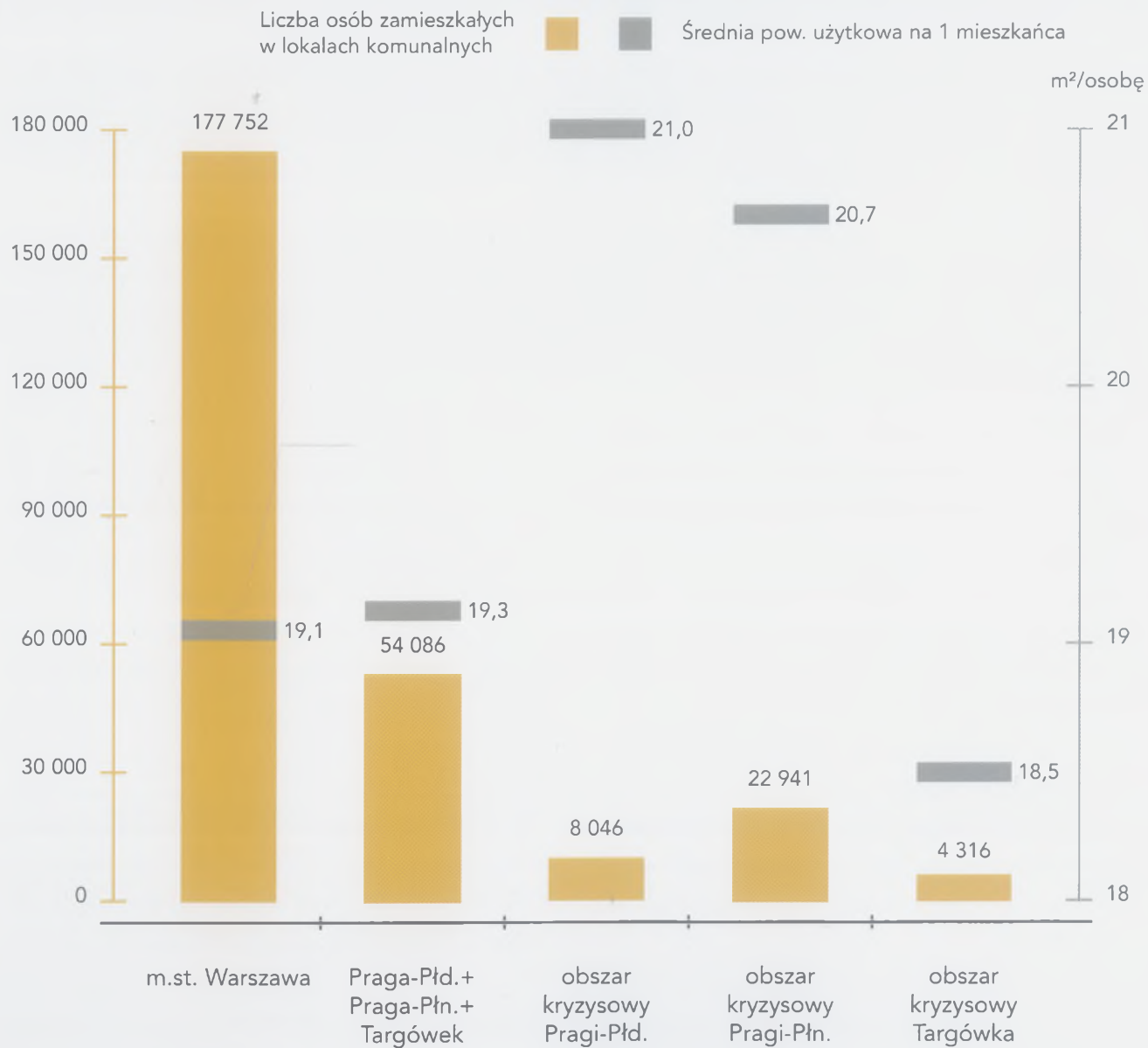
liczba komunalnych lokali użytkowych (2013 r.)

Zasoby mieszkaniowe na 31.12.2013 r.

Liczba osób zamieszkałych w lokalach komunalnych na 31.12.2013 r.

Wskaźniki kryzysu

Do przeprowadzenia diagnozy obszarów kryzysowych dzielnic Praga-Południe, Praga-Północ i Tagówka wykorzystane zostały cztery wskaźniki: poziom ubóstwa, stopa długotrwałego bezrobocia, poziom przestępczości i wykroczeń oraz poziom efektywności energetycznej budynków.

O skali ubóstwa obszaru świadczy liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, którą oferują dzielnicowe ośrodki pomocy społecznej m.st. Warszawy (OPS). Działania podejmowane przez OPS uwzględniają świadczenia pieniężne, programy mające na celu rozwój umiejętności społecznych i walkę z problemem wykluczenia. Takich programów jest jednak zbyt mało – nadal brakuje placówek oferujących wsparcie osobom niepełnosprawnym i przewlekle chorym oraz dzieciom i młodzieży doświadczającej przemocy i uzależnień.

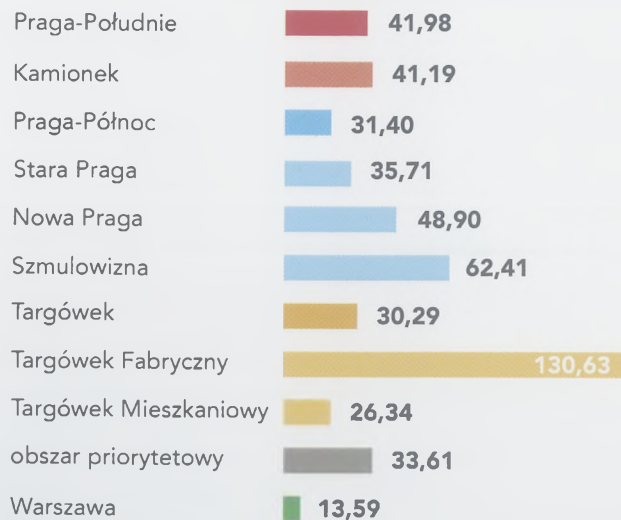
Liczba osób bezrobotnych na obszarach kryzysowych rośnie. Na 1000 mieszkańców obszarów 45 jest bezrobotnych, a 16 długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy powyżej 12. miesięcy). Największą liczbę osób bez pracy stanowi grupa wiekowa 25 - 34.

Budynki o niskiej wydajności energetycznej, to budynki wybudowane przed 1990 r., które nie przeszły

modernizacji. Wskaźnik ten określany jest poprzez porównanie liczby takich budynków do ogólnej liczby budynków mieszkalnych: innymi słowy, im więcej nieremontowanych budynków, tym niższy poziom efektywności energetycznej.

Od wielu lat za rejon szczególnie niebezpieczny uznawana jest Praga-Północ. Ponad 60% przestępstw obszaru priorytetowego (ogółem) zostało popełnionych na obszarze kryzysowym tej dzielnicy. Praga-Południe natomiast zajmuje trzecie miejsce w Warszawie pod względem liczby zabójstw, rozbojów z bronią i przestępstw narkotykowych.

liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców (wskaźnik ubóstwa)

działania rewitalizacyjne

Zrównoważenie szans rozwojowych kryzysowych części Warszawy: oto misja, która rozpoczyna wieloletni proces zrównania poziomu modernizacji rejonów znajdujących się po lewej i prawej stronie Wisły. ZPR – jako dokument operacyjny – wpisuje się w Strategię Rozwoju m.st. Warszawy do 2020 roku, i służy realizacji nadrzędnego celu, którym jest **odnowa, ożywienie i włączenie społeczno-gospodarcze wybranych, obecnie kryzysowych obszarów miasta stołecznego Warszawy.**

Określając strategię działania w ramach ZPR warto

podkreślić, że efekt ożywienia i włączenia dotyczyć będzie zarówno przestrzeni, poprzez przyłączenie jej (komunikacyjne i funkcjonalne) do centrum miasta, jak i mieszkańców, zaproszonych do aktywnego udziału w życiu społecznym i gospodarczym. Aby to osiągnąć, należy skupić się na realizacji wyszczególnionych poniżej celów głównych i podporządkowanych im celów szczegółowych.

GŁÓWNE CELE ZINTEGROWANEGO PROGRAMU REWITALIZACJI M.ST. WARSZAWY DO 2022 ROKU:

1. Ożywienie społeczno-gospodarcze, podniesienie jakości przestrzeni publicznej oraz poprawa środowiska naturalnego zgodnie z wymogami gospodarki niskoemisyjnej.
2. Rozwój turystyki, kultury i sportu w oparciu o tożsamość lokalną oraz zasoby dziedzictwa kulturowego.
3. Zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
4. Zwiększenie aktywności mieszkańców obszarów kryzysowych i ich udziału w życiu społecznym.

CEL 1. Ożywienie społeczno-gospodarcze, podniesienie jakości przestrzeni publicznej oraz poprawa środowiska naturalnego zgodnie z wymogami gospodarki niskoemisyjnej.

Zapewnienie ładu przestrzennego i uporządkowanie przestrzeni publicznej:

- przyjęcie i doprecyzowanie planów miejscowych
- utworzenie miejsc aktywności lokalnej
- uporządkowanie terenów zieleni, otoczenia budynków i miejsc parkingowych, poprawa oświetlenia

469 mln zł - budżet m. st. Warszawy

298 mln zł - spółki m. st. Warszawy

110 mln zł - środki UE

- ulicznego, przygotowanie przyjaznych i bezpiecznych miejsc zabaw dla dzieci oraz atrakcyjnych miejsc integracji
- dokonanie zmian w układzie transportowym

Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej, zadbanie o estetykę ulic, nakierowanie na różne formy działalności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw:

- określenie charakteru konkretnych ulic
- dostosowanie wystroju lokali użytkowych do charakteru ulic i specyfiki budynków na danym obszarze (w tym celu opracowany zostanie katalog projektów witryn i szyldów)
- doprowadzenie niektórych lokali użytkowych do stanu deweloperskiego
- skrócenie i uproszczenie procedur najmu lokali użytkowych – w przypadku budynków wymagających gruntownych remontów możliwe będzie skorzystanie z dłuższych, 12-miesięcznych „wakacji czynszowych” (uwzględniających czas oczekiwania na pozwolenie na remont i samo jego wykonywanie)
- budowa Centrów Lokalnych na obszarze priorytetowym:
 1. *Centra Targowe* - kluczowa będzie modernizacja głównych miejsc handlu wraz z ich otoczeniem: Bazaru Różyckiego i Centrum Trocka (obecnie targowisko Trocka)
 2. *Centra Kreatywności*, czyli miejsca aktywności artystycznej – realizacja projektu *Warszawska Przestrzeń Technologiczna*, w ramach którego powstają *Centra Kreatywności Targowa 56 i Targowa 80*, przekształcenie przestrzeni po dawnych historycznych zabu-

dowaniach Remizy Tramwajowej w miejsca dla pracowni twórczych, wernisaży, konferencji, warsztatów dla dzieci i seniorów, stworzenie strefy rzemieślniczej na ul. Małej

Zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców obszarów kryzysowych:

- rozwój stref aktywności gospodarczej
 - wspieranie osób bezrobotnych, pomoc w wejściu na rynek pracy, organizowanie spotkań i kursów podnoszących ich kwalifikacje zawodowe
 - realizacja Programu Aktywizacji i Integracji (PAI) skierowanego do osób bez zatrudnienia, którego celem jest rozwijanie umiejętności psychospołecznych, uświadomienie, jak powinny wyglądać prawidłowe relacje z otoczeniem, przeciwdziałanie marginalizacji niektórych środowisk
 - wprowadzenie obowiązku stosowania klauzul społecznych (wymogu zatrudnienia osób niepełnosprawnych bądź bezrobotnych) w ramach realizowanych zamówień publicznych
 - umożliwienie osobom w trudnej sytuacji finansowej i życiowej szybszej spłaty zadłużenia za wynajmowane mieszkanie – osoby te będą mogły odpracować zaległości poprzez prace remontowe, sprzątanie, udział w modernizacji budynków i terenów wokół nich
- Poprawa efektywności energetycznej budynków:**
- polepszenie komfortu życia mieszkańców poprzez

zmniejszenie kosztów ogrzewania budynków i zmniejszenie emisji szkodliwych substancji – w tym celu wielorodzinne budynki zostaną wyposażone w miejski system grzewczy (centralną sieć ciepłowniczą) lub inny jednorodny system ogrzewania

- rozbudowa sieci ciepłowniczej na obszarze priorytetowym
- likwidacja indywidualnych źródeł ciepła w budynkach, doprowadzenie ciepłej wody, adaptacja pomieszczeń na węzły ciepłownicze

Podniesienie standardu budynków:

- zmiana zasad przyznawania dotacji na konserwację i remont zabytków
- pokrywanie części kosztów remontów z Funduszu Dopłat (Bank Gospodarstwa Krajowego przewiduje zwrot aż do 40% poniesionych przez dzielnice wydatków)
- prace remontowo-modernizacyjne: odnowienie dachów, balkonów, stropów, elewacji wraz z ograniczonym ociepleniem ścian, wzmocnienie fundamentów i wykonanie izolacji przeciwwodnej, remont klatek schodowych, wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnych i gazowych oraz wyposażenie lokali mieszkalnych w węzły sanitarne
- wprowadzenie na wybranych obszarach odnawialnych źródeł energii

Rozwój społecznego budownictwa mieszkaniowego -

plan pozyskania 1690 nowych lokali mieszkalnych dzięki zaangażowaniu spółek Towarzystwa Budownictwa Społecznego. Działania w ramach tego celu polegać będą na:

- realizacji programów z zakresu polityki społecznej i lokalowej
- budowie nowych mieszkań czynszowych na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową lub w miejscu budynków zakwalifikowanych do rozbiórki
- odtwarzaniu wyłączonych z eksploatacji budynków zasobu komunalnego
- współpracy z organizacjami non-profit
- tworzeniu pracowni i biur organizacji kulturalnych

CEL 2. Rozwój turystyki, kultury i sportu w oparciu o tożsamość lokalną oraz zasoby dziedzictwa kulturowego.

Kreowanie i koordynacja działań pobudzających aktywność kulturalną i społeczną mieszkańców

- stworzenie programu kompleksowych i spójnych działań kulturalnych,
- zorganizowanie na obszarze priorytetowym dużego, międzynarodowego festiwalu kultury,
- nawiązanie współpracy z instytucjami kultury, indywidualnymi twórcami i animatorami,
- rozszerzenie programu Teatru Powszechnego i Teatru Rampa,
- umacnianie wizerunku i prestiżu Pragi-Północ jako najbardziej kreatywnej dzielnicy Warszawy,
- stworzenie stypendiów dla animatorów społecznych i kulturalnych, którzy będą upowszechniali wiedzę na temat wydarzeń i działań podejmowanych w ramach ZPR, pobudzą innych do aktywności, wykażą się własną inicjatywą

Poprawa jakości historycznej przestrzeni Warszawy, stanu technicznego zabytków oraz szersze wykorzystanie ich na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne

- rozbudowanie istniejących już instytucji kultury, takich

430 mln zł - budżet m. st. Warszawy

40 mln zł - środki UE

- jak Teatr Baj i przedszkole przy ul. Jagiellońskiej 28, zaadaptowanie Pałacyku Konopackiego na potrzeby Domu Kultury „Praga”
- dostosowanie przestrzeni publicznej do osób niepełnosprawnych
- utworzenie nowego centrum kulturalnego Warszawy skupionego wokół Orkiestry Sinfonia Varsovia
- kompleksowa modernizacja budynków przy ul. Stalowej 34, dzięki której możliwe będzie utworzenie nowego Centrum Animacji
- umieszczenie funkcji społeczno-kulturalnych przy Targowej 14
- przekształcenie historycznych zabudowań Remizy Tramwajowej („Domu pod Syreną”) przy ul. Inżynierskiej w pracownię i galerię artystyczne

Budowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz promocja oferty sportowej i rekreacyjnej istniejących już obiektów

- przeciwdziałanie problemom społecznym na obszarach rewitalizowanych poprzez zachęcanie do

aktywności fizycznej

- ożywienie miejsc i obiektów, które stanowiły niegdyś jedno z głównych atrakcji sportowych i rekreacyjnych miasta: kompleks basenów przy ul. Namysłowskiej, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe na prawym brzegu Wisły, okolice Ogrodu Zoologicznego, Park Praski, Park Skaryszewski, Skwer przy Kawęczyńskiej, Park Bródnowski, Lasek Bródnowski, rejon Portu Praskiego, Kamionkowskie Błonia Elekcyjne (tzw. Park Kamionkowski)
- budowa nowej hali sportowej przy ul. Remiszewskiej i przebudowy boiska przy ul. Trockiej 4
- realizacja przedsięwzięcia „Sport na Pradze”, które polegać będzie na wprowadzeniu programów sportowo-rekreacyjnych

Rozwój i promocja przedsięwzięć o znaczeniu turystyczno-kulturalnym, czyli działania zakładające współpracę z organizacjami pozarządowymi, instytucjami zrzeszającymi przewodników, a także z przedsiębiorstwami gastronomicznymi i handlowymi, których efektem będzie:

- zaprojektowanie i wdrażanie kampanii informacyjnych i promocyjnych
- stworzenie nowych punktów informacji turystycznej
- zaprojektowanie trzech szlaków pieszo-rowerowych:
 - historycznego
 - kulinarnego (szlak łączyć będzie punkty gastrono-

miczne serwujące potrawy charakterystyczne dla obszaru)

- sportowo-rekreacyjnego
- włączenie ofert lokalnych organizacji do wspólnej, ogólnomiejskiej oferty turystycznej

CEL 3. Zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Działania w ramach realizacji CELU 3. będą koncentrować się na grupach społecznych, u których stwierdzono największe zagrożenie wykluczeniem.

Zwiększenie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży w wieku 0–26 lat i ich rodzin poprzez wzmocnienie kompetencji społecznych, opiekuńczo-wychowawczych, wsparcie edukacyjne i psychologiczne rodziców, m.in. poprzez tworzenie i wspomaganie Lokalnych Systemów Wsparcia

Lokalny System Wsparcia składa się z instytucji publicznych i niepublicznych (m.in. ośrodków pomocy społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych) świadczących usługi na rzecz dzieci i ich rodzin. Wspomaganie LSW w ramach ZPR przyczyni się do:

- wprowadzenia nowych programów pomocy rodzinom znajdującym się w kryzysie lub przeżywającym przejściowe trudności w funkcjonowaniu społecznym
- poszerzenia działań edukacyjnych, konsultacyjnych i terapeutycznych, które mają na celu zwiększenie kompetencji rodzicielskich i wiedzy na temat wychowywania dzieci bez użycia przemocy, poprawę bezpieczeństwa i relacji w rodzinie

57 mln zł - budżet m. st. Warszawy

- zaangażowania dodatkowych asystentów rodziny działających z ramienia organizacji pozarządowych i w ośrodkach pomocy społecznej.
- wypracowania systemu pomocy dla dzieci i młodzieży (organizowanie działań z zakresu pedagogiki ulicy, zachęcanie do udziału w wydarzeniach kulturalnych i sportowych, stworzenie możliwości odbycia staży i spotkań z doradcami zawodowymi)
- zwiększenia liczby dzieci umieszczanych w żłobkach, miniżłobkach, poszerzenia oferty Klubów dla Rodzin
- wprowadzenia nowej formy pomocy w opiece nad dzieckiem do lat 3 – „dziennego opiekuna”

Ułatwienie dostępu do przestrzeni publicznej oraz tworzenie i wspieranie form aktywizacji seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami

- badanie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych
- stworzenie przestrzeni coworkingowej, miejsca szkoleń i warsztatów
- dostosowanie oferty wybranych spektakli Teatru Ram-

pa do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku i słuchu oraz modernizacja Teatru Baj

- wprowadzenie lokalnych **Międzypokoleniowych Centr Aktywności Seniorów**, w ramach których funkcjonować będą grupy wzajemnego wsparcia seniorów angażujące wolontariuszy 60+, posiadające lokalnych liderów
- upowszechnienie działań edukacyjnych Uniwersytetów Trzeciego Wieku
- realizacja projektu „e-Senior” (nauka obsługi komputera i swobodnego poruszania się w przestrzeni mediów cyfrowych)
- likwidacja lokalnych małoskalowych barier architektonicznych (obniżenie krawężników, dostosowanie przejść dla pieszych i przejść podziemnych do potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnościami, odnowienie chodników, zwiększenie liczby ławek miejskich)
- przygotowanie i wdrożenie programów treningów dla osób z dysfunkcjami ruchowymi

Wsparcie szkół w organizacji dodatkowych zajęć edukacyjnych rozwijających talenty i redukujących problemy rozwojowe uczniów, realizowanych w porozumieniu z Lokalnymi Systemami Wsparcia

- organizowanie dodatkowych zajęć, m.in. gier dydaktycznych pomagających odkrywać uzdolnienia, budować motywację do nauki, likwidować zaburzenia

w rozwoju,

- wykorzystywanie innowacyjnych metod nauczania
- wprowadzanie doradztwa zawodowego w gimnazjach
- poszerzanie oferty pozalekcyjnych zajęć sportowych, dzięki którym uczniowie poznają zasady gry fair play i rywalizacji sportowej
- monitorowanie aktywności młodzieży z obszarów kryzysowych poprzez jednolity e-dziennik
- tworzenie szkoleń dla oświatowych władz dzielnic i dyrektorów placówek oświatowych

CEL 4. Zwiększenie aktywności mieszkańców obszarów kryzysowych i ich udziału w życiu społecznym

Wzmocnienie wspólnot lokalnych, wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców – stworzenie miejsc aktywności lokalnej

- zachęcanie społeczności do włączania się w różne przedsięwzięcia, wypracowanie odpowiednich warunków do działania - przestrzeni przyjaznej wszystkim mieszkańcom
- stworzenie i utrzymanie **miejsc aktywności lokalnej** przy Markowskiej 16, na Siarczanej 6 i w Centrum Wielokulturowym przy ul. Jagiellońskiej 54
- współpraca instytucji publicznych (bibliotek, domów kultury) i rozmaitych organizacji pozarządowych z lokalnymi partnerami
- dostosowanie oferty kulturalno-edukacyjnej do potrzeb konkretnych obszarów
- kontynuacja działań Centrum Społecznego PACA

Wsparcie udziału mieszkańców w zarządzaniu miastem i dzielnicą

- konsultowanie z mieszkańcami decyzji dotyczących zaplanowanych projektów i inwestycji

36 mln zł - budżet m. st. Warszawy

- prowadzenie procesów partycypacyjnych (włączanie mieszkańców zarówno w proces planowania, jak i realizacji prac rewitalizacyjnych)
- budowanie partnerskich stosunków między organizacjami lokalnymi i ponadlokalnymi
- promowanie inicjatyw lokalnych

wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja programu

Działania podejmowane w ramach Programu są elementem złożonego procesu, dlatego konieczne jest utrzymanie porozumienia pomiędzy wszystkimi jego uczestnikami – osiągnięcie wyznaczonych celów możliwe będzie dzięki powiązaniu ze sobą systemów programowania, monitorowania i wdrażania.

Za realizację Programu w imieniu Prezydenta m.st. Warszawy odpowiadają wyszczególnione poniżej komórki i jednostki organizacyjne:

KOMITET REWITALIZACJI ZPR – przedstawiciele strony społecznej i podmiotów prywatnych, którzy współpracują z Urzędem m.st. Warszawy - wszelkie

zmiany w ZPR wymagają zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacji

- pełni funkcję opiniodawczo-doradczą dla Prezydenta m.st. Warszawy
- analizuje potrzeby projektowe
- zgłasza propozycje zmian dot. kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i innych projektów związanych z ZPR
- dokonuje oceny działań podjętych w ramach Programu, dba o ich skuteczność
- opiniuje raporty Biura Polityki Lokalowej i Rewitalizacji
- inicjuje projekty aktualizacji Programu
- rekomenduje zmiany dot. dokumentów strategicznych m.st. Warszawy

BIURO POLITYKI LOKALOWEJ I REWITALIZACJI

- bierze udział w procesie przygotowania, koordynacji, ewaluacji i aktualizacji Programu
- dostosowuje ZPR do aktualnych programów miasta
- pozyskuje informacje o realizowanych i planowanych inicjatywach na obszarze priorytetowym
- opracowuje wykaz projektów wchodzących w skład kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ocenia zgłaszane projekty
- organizuje system monitorowania
- nadzoruje proces realizacji Programu, tworzy sprawozdania i raporty
- opiniuje zmiany w budżecie miasta

- promuje Program i informuje o zasadach jego funkcjonowania

- pełni rolę sekretariatu Komitetu Rewitalizacji

DZIELNICOWI Koordynatorzy ds. REWITALIZACJI

- partnerzy działający na poziomie lokalnym
- koordynują Program na obszarze kryzysowym dzielnicy
- przygotowują niezbędne informacje i dokumenty potrzebne do sporządzania raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu

KOORDYNATOR ds. REALIZACJI KLUCZOWYCH PRZESIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

- składa propozycje umieszczenia w Programie konkretnych projektów
- rekomenduje Komitetowi Rewitalizacji zmiany w projektach
- inicjuje projekty wynikające z planów określonych w Zintegrowanym Programie Rewitalizacji
- współpracuje z zewnętrznymi podmiotami zaangażowanymi w prace rewitalizacyjne
- koordynuje działania projektowe wymagające jednoczesnego zaangażowania biur, jednostek i spółek m.st. Warszawy oraz strony społecznej
- dba o to, aby projekty realizowane na obszarach kryzysowych były spójne z założeniami ZPR

OCENA DZIAŁAŃ (EWALUACJA)

Ocena działań rewitalizacyjnych przeprowadzona zostanie przez osoby niebędące na co dzień związane z Programem, a ustalenie kryteriów przyznawania ocen nastąpi w porozumieniu wyznaczonych osób z Komitetem Rewitalizacji – taki plan umożliwia stworzenie obiektywnego systemu ewaluacji. W okresie trwania Programu przewiduje się trzy ewaluacje:

- **przed wdrożeniem** - zbadanie spójności Programu oraz ustalenie wskaźników bazowych dla celów Programu
- **okresową w roku 2018** - ocena trafności i skuteczności zaproponowanych kierunków działań, określenie ich wpływu, stworzenie ewentualnych propozycji zmian
- **po zakończeniu** - ocena efektów rewitalizacji, podsumowanie wszystkich działań, wypracowanie wniosków stanowiących podstawę kolejnych planów modernizacyjnych

finansowanie programu

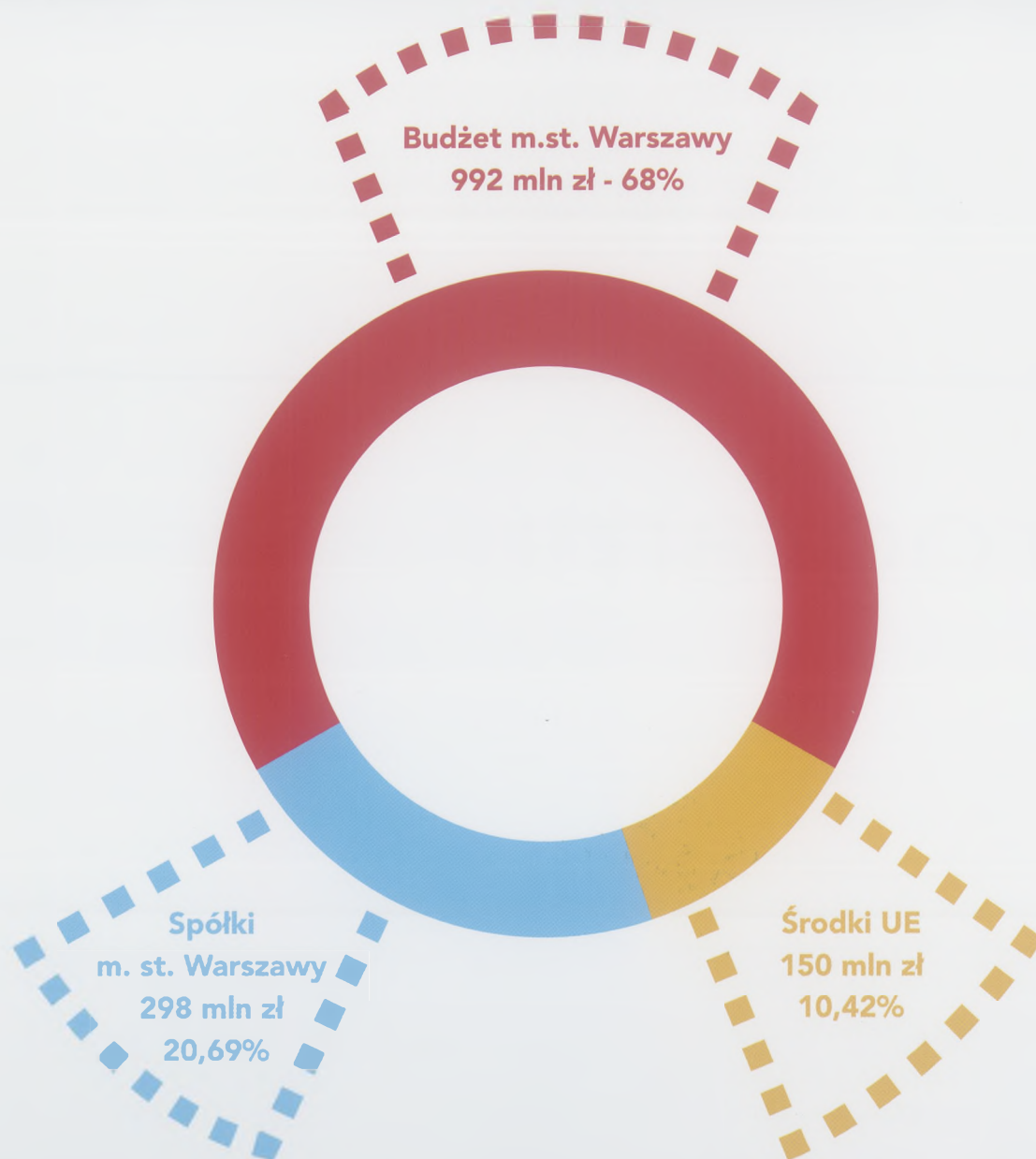
Zintegrowane podejście do realizacji Programu przekłada się również na sposób finansowania działań rewitalizacyjnych – dla osiągnięcia trwałej zmiany na obszarach kryzysowych konieczne jest podjęcie szeregu równoległych inwestycji, co wiąże się z wykorzystaniem wielu programów miejskich jednocześnie. Ze względu na zmieniający się poziom finansowania tych programów, nie jest możliwe określenie dokładnej kwoty, która zostanie przeznaczona na realizację ZPR m.st. Warszawy do 2022 r. Przedstawione poniżej ilości

nakładów finansowych są najbardziej prawdopodobnymi danymi – należy przez to rozumieć, że docelowa liczba środków przeznaczonych na rewitalizację będzie wyższa.

Zakłada się, że na realizację kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych do 2022 roku zostanie przeznaczona kwota w wysokości ok. 1.440 mld zł

Źródła finansowania

www.rewitalizacja.um.warszawa.pl

